

Názov projektu: Srdce Otca

Tento projekt sme realizovali na základnej škole Komenského 6 v Starej Ľubovni s dvanástimi žiakmi tretieho ročníka (7 dievčat a 5 chlapcov).

Charakteristika projektu

Navrhnutý projekt vychádzal z potreby kerigmatického vyučovania katolíckeho náboženstva na školách. Na pozadí biblického podobenstva bol žiakom predstavení Boh ako milujúci Otec. Forma realizácie projektu ponúkla okrem možnosti spoznávať Boha ako svojho otca aj „opraviť“ obraz Boha Otca a zmeniť stereotypy a falošné predstavy o Bohu. Aj vďaka tomu nebol potrebný zvláštny prístup k žiakom, ktorí nemajú otca, možno len poukázať na Boha Otca ako zástupcu nášho pozemského otca.

Projekt bol určený žiakom 3. ročníka základnej školy, kde bolo možné ho využiť nielen na pochopenie Božej lásky, ale aj na vysvetlenie kresťanského pohľadu, na uznanie viny a prežitie odpustenia ako prípravu na prvé sväté prijímanie.

V prvej časti projektu sa žiaci oboznámili s biblickým príbehom o márnotratnom synovi. Aktivity smerovali k zapamätaniu si prečítaného príbehu, správne časovému zoradeniu jednotlivých udalostí. V tejto časti žiaci pracovali individuálne a každý žiak si osvojil dej príbehu a stotožnil sa s jednotlivými osobami. Učiteľ jednoduchými otázkami overil, nakoľko si deti zapamätali jednotlivé udalosti, postavy a kľúčové slová. Úvodnú hodinu netreba podceňovať, nakoľko je nosná a od nej sa odvíjajú nasledujúce hodiny.

V druhej časti si žiaci pripomenuli biblický príbeh prostredníctvom krátkeho videa. Následne hľadali vlastnosti, ktoré majú jednotlivé postavy príbehu. V aktivite „srdce otca“ si vytvorili obraz otcovho srdca. To dlhšiu dobu ozdobovalo triedu a pripomínalo žiakom, aký je ich Boh Otec.

V nasledujúcej časti žiaci pracovali v skupinách. Nakoľko im bol príbeh, postavy a dialógy z príbehu dôverne známe, vytvorili si vlastnú dramatizáciu, ktorú zahrli spolužiakom. Takýmto spôsobom prežili biblickú udalosť vo svojej triede. Na záver tretej časti učiteľ využil predstavivosť detí, ktoré mali dejovo dotvoriť príbeh o márnotratnom synovi.

V štvrtej časti žiaci absolvovali exkurziu v galérii, ktorej úlohou bolo názorne sprostredkovať obraz Návrat márnotratného syna, Rembrandt Harmenszoon van Rijn, r. 1669. Exkurzia mala deti motivovať a upevniť získané vedomosti. Učiteľ pred obrazom,

kde sú postavy v životnej veľkosti a obraz pôsobí majestátne, vysvetľoval pohľad maliara na biblickú udalosť.

Začlenenie projektu

Vstup do vzdelávacích oblastí:

- Jazyk a komunikácia
- Človek a spoločnosť
- Človek a hodnoty

Prierezové témy

- Osobnostný a sociálny rozvoj
- Mediálna výchova

Rozdelenie projektu podľa kritérií

- Podľa celkového zamerania: Nácvikový – natrvalo si osvojiť.
- Podľa účelu: Získanie nových poznatkov, zručností a nadobúdanie schopností ich aplikovať.
- Podľa vzťahu k učivu a k vyučovacím predmetom: Integrované predmety tvorivé čítanie a písanie, výtvarná výchova.
- Podľa dĺžky trvania: Päťhodinový.
- Podľa počtu zapojených žiakov: Žiaci tretieho ročníka v počte dvanásť.
- Podľa miesta konania: Trieda, kultúrno-spoločenská miestnosť v škole, galéria Dom mešťana v Hniezdom.
- Podľa navrhovateľa: Umelý – pripravený učiteľom.

Cieľ projektu

Cieľom projektu je predstaviť Boha ako milujúceho Otca a zmeniť stereotypné a falošné predstavy o Bohu.

Kľúčové pojmy

Boh Otec, Božia láska, hriech, odpustenie, pokánie, trest, zmierenie, prijatie

Obsahový štandard

Láska, hriech, cesta spytovania svedomia, zmierenie

Výkonový štandard

Žiak vie:

- reprodukovať podobenstvo o márnotratom synovi,
- niekoľko vlastností otca z podobenstva, o ktorých vie žiak rozprávať,
- preniesť vlastnosti otca z príbehu na Boha Otca,
- jednoduchým spôsobom vysvetliť kresťanský pohľad na vinu a odpustenie na základe tohto podobenstva,
- prijímať Božie odpustenie.

Rozvoj kompetencií žiakov v projekte

Kompetencie osobnostné

- byť schopný sebareflexie, poznávať vnútorné zákonitosti vlastnej osobnosti,
- objavovať rôzne rozmery svojho života,
- byť otvorený k zmene pohľadu na niektoré aspekty svojej viery,
- byť schopný meniť svoje návyky a postoje,
- budovať svoju osobnosť, rozvíja vo svojom živote rozmer božej lásky,
- pripraviť sa na sviatosť zmierenia.

Kompetencie na učenie sa

- poznať zmysel a cieľ učenia,
- rozumie symbolickému vyjadrovaniu v podobenstvách,
- vedieť zhodnotiť doterajšie vedomosti.

Komunikačné kompetencie

- využitím vhodnej formy optimálne komunikovať,
- jasne, stručne a účelne formulovať svoje myšlienky,
- aktívne počúvať, analyzovať a kriticky posúdiť predložené fakty,
- poskytovať spätnú väzbu.

Kompetencie na riešenie problémov

- vedieť problém opísať, analyzovať a objavovať jeho príčiny,
- vyhľadať ďalšie potrebné informácie,
- rozvíjať kritické myslenie.

Sociálne a interpersonálne kompetencie

- pri práci vo dvojiciach alebo skupinách si uvedomiť, čo všetko so sebou prináša kooperatívny spôsob práce,
- rozlišovať dobré a zlé stránky ľudí a prijímať ich takých, akí sú,
- objavovať a chápať postoj osobnej angažovanosti vo veciach viery.

Kultúrne kompetencie

- rozumieť symbolom, ktoré sú obvyklé v našej kultúre a kultúre orientálneho národa z podobenstva.

Existenciálne kompetencie na riešenie problémov

- objavovať zmysel života človeka a jeho poslanie,
- prijať prijaté pravdy do svojho života a prehĺbovať ich.

Plán projektu

1. hodina

Motivácia

Aktivity:

Čítanie podobenstva – Návrat márnوترatného syna

Zoradenie obrazov podobenstva podľa dejového poradia

Zakreslenie cesty márnوترatného syna a vytvorenie obrazu

Hodnotenie 1. hodiny projektu

2. hodina

Motivácia

Aktivity:

Návrat márnوترatného syna (video)

Srdce Otca

Hodnotenie 2. hodiny projektu

3. hodina

Motivácia

Aktivity:

Dramatizácia príbehu

Dotvorenie príbehu

Hodnotenie 3. hodiny projektu

4. a 5. hodina

Motivácia

Aktivity:

Exkurzia do galérie

Pozorné oči

Hodnotenie 4. a 5. hodiny projektu

Realizácia projektu

Projekt bol realizovaný počas piatich vyučovacích hodín náboženstva, pričom každá hodina bola v jednom týždni. Exkurzia sa realizovala v dvoch hodinách za sebou.

1. hodina projektu

Počas prvej hodiny projektu sa žiaci oboznámili s biblickým príbehom o márnotrattom synovi. Aktivity smerovali k zapamätaniu si prečítaného príbehu, správne mu časovému zoradeniu jednotlivých dejových udalostí.

Metódy: Rozhovor, čítanie textu, vysvetľovanie, problémová úloha.

Formy: Frontálna, skupinová, individuálna.

Pomôcky: Sv. písmo, obrazy podobenstva, pracovné listy - obrázková mapa, písacie potreby.

Ciele:

Kognitívny: Objasniť posolstvo podobenstva – posolstvo lásky. Reprodukovať posolstvo podobenstva o márnotrattom synovi.

Afektívny: Intuitívne vnímať obrazovú reč podobenstva. Vcítiť sa do pocitov a vnímania udalostí jednotlivými postavami.

Psychomotorický: Zoradiť obrázky podobenstva podľa dejového poradia. Vyznačiť na mape cestu márnokratného syna. Odhaliť zviera ukryté v problémovej úlohe spájaním čísel.

Motivácia

Žiaci sedeli na koberci v kruhu. Učiteľ začal rozhovor so žiakmi otázkou, či majú doma sv. písmo a či ho čítajú. Zároveň im ukázal a predstavil svoju Bibliu, nechal ju žiakom kolovať a pomedzi to rozprával rôzne zaujímavosti o Biblii. Učiteľ sa snaží navodiť atmosféru triedneho spoločenstva jednoduchou hrou - *Tichý telefón*: poverený žiak povedal slovo alebo slovné spojenie z Biblie, ktoré potichu povedal susedovi, a ten ďalšiemu. Posledný žiak vetu vyslovil nahlas. Tak sa vystriedali všetci žiaci.

Aktivity:

Čítanie podobenstva – Návrat márnokratného syna

Učiteľ prečítal podobenstvo Lk 15, 11-32. Je dobré, aby čítanie malo slávnostný charakter, to sa zvýraznilo postojom tela (postavením sa, zapálením sviece a pod). Po prečítaní ukážky učiteľ vyzval žiakov, aby naďalej zotrvali v tichosti a načúvali svoj vnútorný hlas, svoje svedomie, aby sa zamysleli nad otcom, synmi a ich vlastnosťami a zhodnotili ich správanie. Po tejto chvíľke ticha sa spoločne podelili o postrehy z príbehu, o tom, čo sa im páčilo a čo nepáčilo. Žiaci mohli rozprávať aj svoje návrhy, čo mal syn urobiť ináč, aby sa nedostal do takej situácie. Pri rozboře ukážky žiaci sedeli v kruhu na koberci a rozprávali po jednom, podľa toho, kto mal v ruke Bibliu.

Zoradenie obrazov podobenstva podľa dejového poradia

Učiteľ rozdal žiakom obrazy, na ktorých boli zachytené jednotlivé dejové udalosti z prečítaného textu (Príloha A.1). Úlohou žiakov bolo usporiadať obrazy do správnej časovej osi. Žiaci pri tejto aktivite pracovali v troch náhodne vybraných skupinách, každá skupina mala svoje pracovné miesto (nie je podmienkou, že to musela byť

lavica). Učiteľ sa prechádzal pomedzi skupiny žiakov a bol nápomocný pre tých, ktorí potrebovali poradiť, prípadne usmerniť. Kontrola správneho usporiadania prebiehala najprv po skupinách, každá skupina sa po ukončení časového limitu mohla prejsť pomedzi ostatné zoradené obrázky a vyjadriť svoj súhlas alebo nesúhlas s usporiadaním inej skupiny. Potom spoločne s učiteľom žiaci opísali každý obrázok a na ňom zobrazenú udalosť.

Zakreslenie cesty márnotravného syna a vytvorenie obrazu

Pri tejto aktivite žiaci opäť pracovali samostatne. Učiteľ rozdal každému žiakovi pracovný list, na ktorom bola znázornená mapa (Príloha A.2). Úlohou žiakov bolo zakresliť do mapy životnú púť márnotravného syna (Príloha A.3). Po ukončení tejto úlohy učiteľ rozdal žiakom druhý pracovný list (Príloha A.4). Žiaci v ňom spájajúc čiar mali odhaliť zvieratá, ktoré bolo v príbehu spomínané (Príloha A.5). Obe úlohy mali zábavný charakter a žiakov veľmi bavili. Na záver aktivity nasledovala spoločná prezentácia vypracovaných listov.

Hodnotenie 1. hodiny projektu

Hneď na úvod učiteľ zvolil krátky rozhovor a hru, ktorou žiakov pripravil na nasledujúce aktivity.

V prvej aktivite potom učiteľ pozornosť žiakov upriamil na biblický text o márnotravnom synovi. Žiaci dokázali počúvať podobenstvo a zapálením sviece sa naozaj získal slávnostný postoj, ktorý zvýraznil potrebu počúvania. Po prečítaní textu si žiaci sadli na koberec a nasledovalo rozprávanie o tom, čo sa udialo v príbehu, ako reagoval otec, syn, či jeho brat. Žiaci odcudzovali správanie márnotravného syna, ako si vyžiadal svoj majetok a ako si ho nevážil. Žiaci priznali, že aj im sa častokrát stáva, že peniaze, ktoré dostali od niekoho, veľmi ľahko premárnia v obchodoch. Na druhej strane obdivovali rozhodnutie syna vrátiť sa k otcovi hoci len ako sluha. Pekným záverom tohto rozprávania bolo zhodnotenie zo strany žiakov, že je dobré mať rodičov a byť s nimi, lebo nám chcú vždy dobre.

Druhá aktivita sa realizovala v skupinách. Žiaci boli do týchto skupín rozdelení náhodne. Ich úlohou bolo zoradiť obrázky podobenstva podľa časového sledu. Úloha žiakov veľmi zaujala, každý člen skupiny bol zapojený a bez pomoci učiteľa našli správne riešenia. Po ukončení skupinovej práce nasledovala prezentácia sledu príbehu.

Učiteľ ocenil prácu v skupinách a tiež spoluprácu medzi žiakmi. Žiaci vedeli pochváliť svoju prácu i prácu ostatných skupín.

V tretej aktivite žiaci pracovali na dvoch úlohách samostatne. V prvej úlohe žiaci mali do obrazovej mapy znázorniť cestu márnokratného syna a v druhej úlohe mali pomocou spájania čísel odhaliť zviera, s ktorým prišiel márnokratný syn do styku. Tieto aktivity mali za úlohu žiakov prehĺbiť ich už získané vedomosti. Boli pripravené zábavnou formou, tak, aby žiakov bavili a mali pri ich vypracovaní radosť. To sa nám aj podarilo.

Na záver učiteľ žiakov pochválil sa usilovnú prácu. Vyzdvihol jednotlivcov aj skupiny a motivačne načrtoľ, čo žiakov čaká v nasledujúcu hodinu. Na základe výstupov žiakov z jednotlivých aktivít sa nám potvrdilo, že ciele hodiny boli naplnené. Žiaci vedeli zoradiť obrázky podľa časového zoradenia jednotlivých dejových udalostí, vedeli zakresliť cestu márnokratného syna.

2. hodina projektu

Počas druhej hodiny si žiaci pripomenuli biblický príbeh prostredníctvom krátkeho videa. Následne hľadali vlastnosti, ktoré majú jednotlivé postavy príbehu. V aktivite „srdce otca“ si vytvorili obraz otcovho srdca.

Metódy: Rozhovor, čítanie textu, video ukážka, vysvetľovanie, problémová úloha.

Formy: Frontálna, individuálna.

Pomôcky: Sväté písma, video ukážka, dataprojektor, notebook, tablet, mobil, baliaci papier, lepiace papieriky, písacie potreby.

Ciele:

Kognitívny: Opísať príbeh z video ukážky a pomenovať jednotlivé postavy. Aplikovať vlastnosti postáv na vlastnosti Boha Otca.

Afektívny: Intuitívne vnímať obrazovú reč podobenstva. Vcítiť sa do pocitov otca a syna z podobenstva.

Psychomotorický: Vytvoriť srdce otca z jeho vlastností.

Motivácia

Učiteľ realizoval úvodnú časť hodiny v kruhu na koberci. Žiakom predstavil niekoľko kníh sv. písma - detské, ilustrované, v inom jazyku, rôznych veľkostiach, sv. písmo v mobile, tablete, na notebooku. Žiaci mali možnosť krátko si ich pozrieť a porozprávať sa o nich. Učiteľ sa hneď na úvod snažil u žiakov prebudiť záujem o túto knihu kníh. Nakoľko ide o kerigmatickú katechézu, učiteľ pred hlavnou aktivitou predniesol modlitbu vlastnými slovami, ktorá zvýraznila dôležitosť nasledujúcich úloh. Modlitba prebiehala na koberci a žiaci sa tiež mohli do nej zapojiť. Na konci každej modlitby žiaci spoločne vyjadrili súhlas slovom Amen.

Aktivity:

Návrat márnotravného syna (video)

Túto aktivitu začal učiteľ krátkym priblížením podobenstva o márnotravnom synovi. Poukázal na osoby, ktoré v ňom budú vystupovať a na rôzne dôležité detaily, ktoré by si mali žiaci všimnúť. Nasledovalo premietnutie videa (<https://www.youtube.com/watch?v=6dJR6d8qSTw>). Tento biblický príbeh bol podaný deťom im blízkym a jednoduchým spôsobom. Žiaci už nezapájali len vlastnú predstavivosť, ale bol im ponúknutý obraz celého príbehu.

Zároveň boli niektoré časti zvýraznené bez zmeny deja, ako napríklad otec daroval synovi píš'alku ako symbol synovstva, alebo opakovane ho otec chodil vyzerat', či sa nevracia.

Po skončení ukážky učiteľ práve na tieto detaily nadviazal rozhovor so žiakmi, tým ich podnietil k zapájaniu sa a vyjadrovaniu svojich postrehov a názorov k prezretému videu.

Srdce Otca

Táto aktivita bola rozdelená na dve časti. Počas obidvoch častí žiaci sedeli v laviciach a pracovali samostatne na zadanej úlohe. Na tabuli bolo pred žiakmi vyobrazené veľké srdce. V prvej časti úlohou žiakov bolo napísať na lepiace papieriky vlastnosť, ktorú mal otec v príbehu Návrat márnotravného syna. Po vypísaní žiaci lepili

papieriky do srdca na tabuli (Príloha B.1). Žiaci tak biele srdce zaplňali červenými papierikmi s vlastnosťami otcovho srdca. Vôbec nevadilo opakovanie vlastností zo strany žiakov, nakoľko boli utvrdením správneho pochopenia. Žiaci mohli napísať aj viac vlastností otca.

Po zaplnení srdca boli žiaci pozvaní, aby spoločne s učiteľom prečítali a rozobrali jednotlivé vlastnosti otca. Učiteľ poukázal na prenesenie vlastností z biblického príbehu na papieriky a z papierikov na Boha Otca.

V druhej časti tejto aktivity žiaci na lepiace papieriky písali vlastnosti márnokratného syna. Tie boli odlišné od lístkov, na ktorých boli otcove vlastnosti inou farbou papierikov. Stalo sa, že žiaci napísali aj zlé vlastnosti syna. Tie sa ale nalepili mimo srdca otca ako symbol toho, že tieto vlastnosti nechceli mať v srdci.

Po ukončení aktivity nasledovalo spoločné čítanie dobrých vlastností otca i syna z podobenstva. Učiteľ žiakom priblížil fakt, že ich Boh Otec je dobrý.

Záverečná modlitba bola prosbou za dobré vlastnosti a ich rozvíjanie v nás.

Hodnotenie 2. hodiny projektu

V úvode hodiny žiaci mali možnosť vidieť video o márnokratnom synovi. Išlo o video, ktoré je pre žiakov neznáme. Táto hodina sa realizovala v kultúrno-spoločenskej miestnosti školy, zmena prostredia už vyvolávala v žiakoch väčší záujem o niečo nové. Vopred učiteľ upozornil žiakov, že ide o zaujímavé stvárnenie vzťahu otca a syna a vyzval ich k pozornému sledovaniu. Po prehratí videa nasledoval rozhovor medzi učiteľom a žiakmi. Žiaci mali možnosť poukázať na rôzne zaujímavosti z prezretého videa. Žiaci poukázali napríklad na píštku, ktorú dostal syn ako symbol synovstva, tiež na to, ako otec každý deň netrpezlivo očakával svojho syna a vychádzal mu v ústrety za obydlie. Video sa žiakom páčilo, vďaka nemu získali stvárnenú predstavu o vzťahu otca a syna.

V druhej časti tejto hodiny učiteľ žiakom predstavil aktivitu Srdce Otca. Počas tejto aktivity žiaci mali za úlohu napísať vlastnosti otca z predchádzajúceho videa. Žiakom táto úloha nerobila problém, dokonca, niektorí žiaci napísali aj viac vlastností. Pri tejto úlohe žiaci pracovali samostatne. Učiteľ svojim komentárom vysvetlil žiakom, že vlastnosti otca z videa sú podobné vlastnostiam nášho Boha Otca. Preto vlastnosti, ktoré žiaci písali na papieriky, lepili do veľkého srdca – Srdca Otca. Týmto spôsobom sa bežne kladená otázka pri príprave na prvé sväté prijímanie: „Kto je Boh? Vymenuj Božie vlastnosti?“ menili z teoretickej roviny na rovinu praktickú, rovinu vlastnej

skúsenosti. Nezanedbateľným prínosom bolo uvedomenie si, že sa viac podobáme na márnokratného syna ako na otca. Každá vlastnosť Boha Otca, na ktorú žiaci prišli, bola správna a nebolo potrebné korigovať niektoré vlastnosti.

Pri písaní vlastností márnokratného syna žiaci nemali problém, išlo prevažne o negatívne vlastnosti, pri ktorých učiteľ slovné komentoval, že je potrebné ich v našich životoch minimalizovať.

Vôbec nevadilo, ak sa vlastnosti, či už otca, alebo syna, zo strany žiakov opakovali, ale naopak, boli len potvrdením správneho pochopenia a prežitia.

Na základe výstupov žiakov z jednotlivých aktivít sa nám potvrdilo, že ciele hodiny boli splnené. Žiaci nemali problém napísať vlastnosti otca a syna. Výstupom tejto aktivity bolo Srdce Otca s jeho vlastnosťami vyvesené v triede. Na záver učiteľ vyzval žiakov, aby si pri každej ťažkej situácii v škole pohľadom na Srdce Otca pripomenuli, aký je ich nebeský otec a ako sa staral a strachoval o svojho syna.

3. hodina projektu

Počas tretej hodiny žiaci pracovali v skupinách, vytvorili si vlastnú dramatizáciu, ktorú zahrli spolužiakom. Na záver učiteľ využil predstavivosť žiakov, ktorí mali dejovo dotvoriť príbeh o márnokratnom synovi.

Metódy: Práca v skupine, dramatizácia.

Formy: Skupinová.

Pomôcky: Sväté písmo, pomôcky potrebné na dramatizáciu.

Ciele:

Kognitívny: Reprodukovať biblický príbeh o márnokratnom synovi a prepojiť ho so svojím životom. Posúdiť dôsledky nepremysleného správania márnokratného syna. Dotvoriť príbeh o márnokratnom synovi po návrate k otcovi.

Afektívny: Vnímať hodnotu života.

Psychomotorický: Zdramatizovať príbeh o márnokratnom synovi.

Motivácia

Úvodnú motiváciu učiteľ so žiakmi realizuje v kruhu na koberci. Učiteľ zvolil hru. Žiaci stáli v kruhu a držali sa za ruky. Jedna dvojica mala cez ruky prehodený kruh

hula hop. Úlohou bolo posunúť tento kruh cez telá žiakov bez pustenía rúk a vrátiť ho na začiatok.

Po úvodnej hre nasledovalo rozdelenie žiakov do skupín. Toto rozdelenie realizoval učiteľ, žiakov rozdelil do dvoch skupín podľa ich farby očí.

Aktivity:

Dramatizácia príbehu

Učiteľ predstavil žiakom úlohu dnešnej hodiny. Žiaci mali zdramatizovať podobenstvo o márnokratnom synovi. Hneď na úvod si toto podobenstvo priblížili jeho spoločným prečítaním. Učiteľ rozdelil žiakov do dvoch skupín. Žiaci si počas dvadsiatich minút rozdelili úlohy a nacvičili scénu. Počas práce žiakov v skupinách sa učiteľ prechádzal pomedzi nich a podľa potreby usmerňoval nácvik príbehu. Žiakom táto metóda nerobila problém, pretože s dramatizáciou mali skúsenosť aj z predchádzajúcich hodín. Po nacvičení scénok žiakmi nasledovala prezentácia pred ostatnými žiakmi. Každá dramatizácia (Príloha B.2) bola ocenená potleskom a pochvalou zo strany učiteľa i žiakov.

Dotvorenie príbehu

Pri tejto aktivite žiaci naďalej pracovali v tých istých skupinách. Učiteľ zadal úlohu, žiaci mali dotvoriť tento príbeh podľa vlastného uváženia (Príloha B.3). Mali tak odpovedať na otázky, ako žil márnokratný syn po návrate k otcovi, aký bol ich vzťah s otcom, aký bol vzťah medzi synmi navzájom, či sa ešte niečo podobné zopakovalo atď. Žiaci si mali zvoliť hovorcu skupiny, ktorý následne prerozprával dokončený príbeh. Učiteľ nepotreboval usmerňovať prácu žiakov, pretože všetko ponechal na fantázii samotných žiakov.

Hodnotenie 3. hodiny projektu

V tejto časti projektu žiaci pracovali v skupinách, učiteľ žiakov rozdelil do dvoch skupín, čím zabezpečil miešané skupiny chlapcov a dievčat.

Po informovaní žiakov o aktivitách na dnešnej hodine zavládlo medzi žiakmi veľké nadšenie. Metóda dramatizácie je medzi žiakmi veľmi obľúbená.

V prvej aktivite žiaci mali za úlohu zdramatizovať podobenstvo o márnokratnom synovi. Hneď na začiatku bolo potrebné, aby si žiaci rozdelili úlohy, pripomenuli si

osoby, ktoré vystupovali v podobenstve a nezabudli na priebeh deja. Keďže išlo už o tretiu hodinu projektu, žiakom to nerobilo problém, dokonca, dialógy, náhodné rekvizity, ktoré si žiaci prispôbovali, výborne dotvárali celý príbeh. Po uplynutí časového vymedzenia, nasledovala prezentácia skupín. Obe skupiny splnili úlohu a scény boli zaujímavé i vtipné, žiakov navzájom bavili. Žiaci tiež dodržali dĺžku samotného hrania čím žiaci zabezpečili, že ostatní žiaci sa pri prezentácii nenudili. Skupiny svojich spolužiakov sledovali s nadšením. Túto aktivitu učiteľ pochválil a potvrdilo sa, že metóda dramatizácie je právom obľúbená.

V druhej časti hodiny žiaci naďalej pracovali v skupinách, žiaci mali dotvoriť známy príbeh o márnotrattnom synovi. Učiteľ žiakov naviedol rôznymi otázkami a zdôraznil, že nás najviac zaujíma život márnotrattného syna, otca, či brata. Okrem príbehu si žiaci mali zvoliť hovorcu, ktorý by prerozprával ďalší jeho vývoj. Zaujímavým výsledkom pri prezentácii bolo, že jedna skupina si nezvolila jedného hovorcu, ale, že túto rolu na seba zobrali všetci žiaci skupiny. Pri prezentácii pred druhou skupinou rozprával každý žiak jednu vetu a tak sa to opakovalo, až kým neprerozprávali celý dotvorený príbeh. Ich pozornosť sa venovala vzťahu márnotrattného syna s bratom, ktorý spoločne odišli do sveta a otca nechali doma. Po čase sa vrátili domov, kde našli síce otca starého a chorého, ale živého, spoločne tak žili šťastne. Druhá skupina si zvolila hovorkyňu, ktorá rozprávala to, čo sa dohodli v skupine. Ich myšlienka sa venovala bratovi márnotrattného syna, ktorý sa nahneval na brata a otca a preto odišiel z domu do sveta a veril, že aj jemu raz otec vzdá úctu ako jeho márnotrattnému synovi. Ale domov sa už nevrátil.

Počas tejto hodiny sa žiaci prejavili svojou kreativitou. Učiteľ pred všetkými vyzdvihol prácu žiakov, ich spoluprácu v skupinách, pochválil ich aktivitu. Na základe výstupov žiakov z jednotlivých aktivít sa nám potvrdilo, že ciele hodiny boli naplnené. Žiaci potvrdili naše očakávania aj počas realizácie dramatizácie a dotvorenia príbehu. Pri dramatizácii nevynechali žiadne kľúčové udalosti zo života márnotrattného syna. Pri prezentovaní príbehu žiakom sa potvrdilo, že žiaci dokážu nielen zaujímavovo tvoriť, ale aj pútavo rozprávať.

4. a 5. hodina projektu

V štvrtej časti projektu žiaci absolvovali exkurziu v galérii, ktorej úlohou bolo názorne sprostredkovať obraz Návrat márnotrattného syna.

Metódy: Pozorovanie, rozhovor, beseda, názorná ukážka.

Formy: Frontálna, exkurzia, skupinová.

Pomôcky: Papiere, perá

Ciele:

Kognitívny: Objaviť súvislosť medzi podobenstvom a obrazom. Vygenerovať odlišnosti medzi pozorovaním obrazu a s jeho predstavou.

Afektívny: Vcítiť sa do úlohy otca.

Psychomotorický: Pestovať návyk spolupatričnosti k rodine. Vidieť obraz v skutočnej veľkosti.

Motivácia

V úvode dňa učiteľ informoval žiakov o pláne – exkurzie do galérie. Žiaci sa spoločne presunuli do obrazovej galérie v Hniezdnom, kde mali možnosť získané informácie z predchádzajúcich hodín overiť a porovnať so známym obrazom a získať tak nový pohľad.

Učiteľ využil rozdelenie žiakov do dvoch skupín z predchádzajúcich hodín. Žiakom zadal dve úlohy, ktoré sa spájali s pozorovaním obrazu.

1.skupina – Úlohou skupiny bolo pozorovať a nájsť zaujímavosti na obraze.

2.skupina – Úlohou skupiny bolo počúvať všetky zaujímavosti, ktoré rozprával sprievodca, prípadne klásť otázky, ktoré by zodpovedali nejakým nejasnostiam.

Aktivity:

Exkurzia do galérie

Ako možnosť získať ďalšie informácie sa naskytla návšteva obrazovej galérie – Galéria Hniezdne. Tu sa nachádza kópia obrazu: Návrat márnokratného syna, ktorého autorom je Rembrandt Harmenszoon van Rijn, 1668, olej na plátne, Ermitáž, Sankt Peterburg (Príloha B.4).

Exkurzia začala prehliadkou celej galérie a sprievod žiakom poskytol jej majiteľ. Žiaci boli vedení k potrebe vnímať krásu výtvarných diel, aktívne zapájali do prednášky

o obrazoch a zisťovali rôzne zaujímavosti o jednotlivých dielach. Prehliadka kládla dôraz na prepojenie zážitku so stretnutia s umeleckým dielom a vlastnou tvorivou skúsenosťou jeho interpretovania. Žiaci sa dozvedeli, ako sa treba na obraz pozerat', z akej vzdialenosti, prečo je dôležité svetlo, ako vycítiť atmosféru obrazu a jeho posolstvo.

V druhej časti exkurzie učiteľ pozornosť žiakov usmernil už na samotný obraz (Príloha B.5). Žiaci mali možnosť zotrvať pred spomínaným obrazom vo chvíľke ticha a pozorovať ho. Po chvíli pozorovania obrazu, boli žiaci vyzvaní k opisu všetkého, čo na obraze videli a čo ich zaujalo. Žiaci živo opisovali obraz, ktorý mali pred sebou. Prvú vec, ktorú si všimli, bola jeho veľkosť, učiteľ doplnil túto informáciu o skutočné čísla - 2,8 m x 1,8 m. Následne žiaci zamerali svoju pozornosť na hlavné postavy obrazu, vedeli ich pomenovať a vložiť ich do biblického príbehu. Pre žiakov bolo prirodzené všimnúť si farby a ďalšie vonkajšie znaky obrazu.

Učiteľ tiež poukázal na rôzne zaujímavosti o obraze:

- pohľad na márnotravného syna, ktorý prichádza k otcovi v otrhaných šatách, zničenej obuvi, ale ponecháva si drahocenný meč, jediný znak toho, že je synom svojho otca, aj keď mohol z predaja žiť dlhú dobu,

- zničený je nielen odev, ale aj obuv, ako symbol dlhého putovania a návratu k otcovi,

- ostrihaná hlava, ktorá je symbolom poníženia, straty identity – prirovnanie k vojakom, väzňom, ľuďom z koncentračných táborov,

- starší syn na obraze je zobrazený ako prísny pozorovateľ, po vonkajšej stránke sa podobá na otca, má podobnú bradu, fúzy aj drahocenný odev. Jeho ruky sú zovreté a znázorňujú jeho zavreté vnútro,

- otcova tvár vyžaruje vrelosť, svetlo, ktoré sa rozlieva na syna. Farby a svetlo pri staršom synovi sú studené a tmavé,

Učiteľ prerušil rozprávanie a aktivizoval žiakov otázkami. Koľko rúk vidia na obraze a čo si na nich všimli. Žiaci rozprávajú a učiteľ smeruje ich pozornosť na ruky otca, ktoré sú stredobodom Rembrantovho obrazu:

- ruky otca sú otvorené, pripravené objasť vracajúceho sa syna, opakom sú ruky staršieho brata, ktoré sú zatvorené,

- rozdiel, ktorý si bežný pozorovateľ ne všimne, sú ruky otca. Pravica otca je pevná, je to ruka muža a ľavica je jemná ako ruka ženy. Na tomto rozdiely chce autor

obrazu poukázať na Božiu lásku. Na jednej strane miluje neochvejne a podopiera silnou mužskou pravicom, na druhej strane je jemný a uzdravuje materinskou láskou,

- učiteľ obrazne vertikálne rozdelí postavy otca a syna. Otcova pravica spočíva na tej strane syna, ktorá je silnejšia, obuv na nohe, dýka za pásom, pravica zvierá a podopiera s istotou a nehou,

- ľavica objíma slabšiu časť osoby, chodidlo bez obuvi, zranené bez symbolov, táto ruka nezvierá, ale akoby chcela hladíť, ponúknuť súcit,

- tretia osoba je správca, znázorňuje okolitý svet.

Na záver bol žiakom ponúknutý priestor na detailnejšie pozorovanie obrazu s novými informáciami. Mohli klásť otázky a navzájom si ukazovať detaily, o ktorých počuli.

Pozorné oči

Táto aktivita sa realizovala po návrate z exkurzie. Učiteľ usadil žiakov do skupín a nechal ich spoločne pracovať na úlohe, ktorú zadal pred exkurziou. Žiaci sa spoločne dohadovali na odpovediach a zapisovali ich na pripravený papier. Po ukončení práce v skupinách nasledovala prezentácia odpovedí pred ostatnými žiakmi a dotvorenie priestoru „Toto je srdce môjho Boha Otca“ v triede.

Hodnotenie 4. - 5. hodiny projektu

Exkurzia zanechala v žiakoch silné emócie, čo sa prejavilo v družných rozhovoroch medzi nimi o tom, čo všetko sa im páčilo. Z rozprávania žiakov bolo jasné, že žiaci si pamätajú nové informácie. Nezanedbateľným ostáva uvedomenie žiakov, že umenie nemusí byť nudné.

Žiaci celou cestou späť do školy medzi sebou rozprávali, čo všetko sa im páčilo. S nadšením opisovali, ako bolo v galérii, čo všetko sa nové dozvedeli. Učiteľ viedol rozhovor so žiakmi o zážitkoch a pocitoch z dnešného projektového dňa. Hodnotenie žiakov bolo veľmi pozitívne. Pýtali sa, na možnosť nasledujúcej exkurzie. Učiteľ overil pamäť žiakov, pýtal sa na základné informácie, ktoré nám rozprával sprievodca galérie, čo všetko si pamätajú z pozorovania obrazu a z celkového prežitia dňa v galérii. V krátkosti dokázali povedať aj niekoľko informácií o obraze. Zvolené metódy a formy sa ukázali byť vhodné. Žiaci si svoje nadobudnuté informácie mohli porovnať s videom

o márnratnom synovi, ktoré videli na predchádzajúcej hodine. Učiteľ žiakov pochválil za dobré správanie, ktoré nevyrušovalo ďalších návštevníkov galérie.

Práca v skupinách bola pre žiakov zaujímavá, nadšenie pretrvávalo, čo sa prejavilo aj na práci žiakov skupinách. Pomáhali si, dopĺňali sa. Učiteľ žiakov pochválil za aktivitu, ktorú podobne, ako v iné dni projektu preukazovali a poďakoval sa im za vzorné správanie. Na základe výstupov žiakov z jednotlivých aktivít sa nám potvrdilo, že ciele hodiny boli naplnené. V závere si žiaci výsledky zo skupinovej práce zavesili v triede.

Výstup projektu

Výstupom nášho projektu bolo prehĺbenie poznania Boha ako Otca. Žiaci sa naučili pracovať s biblickým textom a pri práci s podobenstvom používať rôzne metódy štúdia biblického textu. Zároveň mali možnosť uvedomiť si hĺbku jednoduchého textu, s ktorým sa dalo pracovať niekoľko hodín.

Ďalším výstupom projektu bola nástenka, ktorá bola zostavená z žiackych prác, srdce otca. Žiaci si takýmto spôsobom mohli pripomenúť projekt a ostatným spolužiakom ho predstaviť.

Pridanou hodnotou bolo, že žiaci osobne prehľadali svoj vzťah k Bohu Otcu, uvedomili si, že Boh je ich Otcom, ktorý odpúšťa, prijíma, dáva novú šancu. Podobenstvo o márnratnom synovi bolo vhodným prostriedkom na lepšie uvedomenie tohto vzťahu. Žiaci boli pozvaní k odprezentovaniu nových vedomostí aj doma pred rodičmi. Tým sa práca detí predstavila aj rodičom a projekt sa rozšíril mimo priestory školy.

Kritéria hodnotenia projektu

Zo strany učiteľa:

- slovné hodnotenie:

úspešné zvládnutie úloh v pracovných listoch

najdôveryhodnejšie stvárnenie príbehu podobenstva o márnratnom synovi

pochvalu a potlesk získava každý

- známku:

za dodržanie obsahovej stránky

Zo strany žiakov:

- sebahodnotenie a hodnotenie ostatnými žiakmi vždy po skončení aktivity

- potlesk, úsmev, kývnutie hlavou, žmurknutie...

Hodnotenie celého projektu Srdce Otca

Samotná realizácia projektového vyučovania potvrdila jeho vhodné naplánovanie z hľadiska zamerania, účelu, navrhnutého cieľa, časového rozloženia, integrovania vyučovacích predmetov a obsahovej stránky aktivít. Realizované aktivity boli primerané veku a schopnostiam žiakov tretieho ročníka. Počas projektového vyučovania žiaci preukazovali chuť do práce a nebolo ich potrebné nejakým spôsobom motivovať k vyššej aktivite. Každému žiakovi bol poskytnutý dostatočný priestor na sebarealizáciu v podobe vyjadrovania vlastných názorov, postojov a citov. Realizované projektové vyučovanie v nich vyvolalo zážitky, ktoré sú dôležitým faktorom úspešného napredovania v dosahovaní školských úspechov a získavania pozitívneho vzťahu k škole.

Pre žiakov bola nová skúsenosť pracovať s jedným krátkym textom niekoľko vyučovacích hodín. Ich reakcie boli rozpačité keď učiteľ predstavil tému hodiny, ktorá bola vždy vsadená do rovnakého biblického textu. Hodiny však boli živé a žiadna z aktivít sa neopakovala.

Prostredníctvom projektu si žiaci osvojili nové vedomosti a nový spôsob ich získavania. Žiaci ukázali, že dokážu pracovať v skupinách a už v treťom ročníku navzájom kooperovať, riešiť konfliktné situácie a pre nich nové neznáme úlohy. Máme za to, že takýmto vyučovaním u žiakov rozvíja vybrané životné zručnosti. Učiteľ tak môže úlohy „ušiť“ cielene na rozvoj konkrétnych životných zručností. Príprava na projekt vyžaduje od učiteľa časovo náročnejšiu prípravu, ktorá je však vyvážená aktivitou žiakov, efektívnosťou a trvácnosťou získavania vedomostí.

Projekt bol realizovaný v piatich hodinách, v každom týždni jedna hodina, s výnimkou exkurzie, ktorá trvala dve hodiny. Výsledné produkty žiakov, sa ponechávali bez gramatických úprav. Žiaci tak pri práci ostávali slobodní a sústredili sa viac na obsahovú ako formálnu stránku.

Nakoľko môžeme výsledky práce detí a ich výtvarnú úroveň hodnotiť ako veľmi dobrú, v budúcnosti by stálo za zváženie vystaviť výsledky prác mimo priestory školy (napr. knižnica, základná umelecká škola, galéria...).